

chybnosti podrobiť pod pojem »zbraní podobnej účinnosti« ako sú demonštratívne uvedené.

A práve preto náboje a to i keby patrily do guľometu alebo do automatickej pušky, nebudeme nikdy považovať za súčiastky takýchto zbraní zvlášť nebezpečnej výkonnosti a naopak na príklad granát, aj keby pre svoju neúplnosť neprichádzal v úvahu ako plnocenná zbraň, ďalej aj zapaľovacia ústrojnôť pre ručné granáty sú predsa »súčiastkami« v smysle § 16 ods. 1 písm. a) zák. č. 320/40, lebo podľa judikatúry Najvyššieho súdu (Zm I 94/26) »súčiastkami«, ktoré sú nevyhnutelne potrebné k použitiu zbrane, sú len tie, z ktorých možno bez zvláštneho priefahu zostaviť hotovú zbraň v užívateľnom stave.

Z toho bude správne asi toto poučenie:

»Strelivo« nie je nikdy zbraňou v užšom slova smysle. No, pri používaní niektorých našich trestných zákonov budeme musieť niekedy i strelivo považovať za zbraň v širšom slova smysle. V našom prípade však pri posudzovaní zákona čís. 320/40 Sl. z. nebudeme strelivo nikdy mať za zbraň.

Aj držba »menšieho množstva« streliva je trestná, ak je pravda príslušným úradom zakázaná. Kde je však hranica medzi menším a väčším množstvom, musíme posudzovať osobitne v každom jednotlivom prípade, uvážiac všetky okolnosti prípadu.

Strelivo nie je nikdy »súčiastkou« zbrane.

Dr. Eugen Lelley :

O právnej povahe tržných poplatkov.

Najvyšší správny súd rozhodnutím z 29. októbra 1942 č. 1609/1941, uverejneným vo Fin. sb. č. 370, vypovedal, že tržné poplatky, vyberané na základe § 97 Živn zákona č. 259/1924 Sb., nemajú povahu verejnoprávných dávok a patria preto zásadne do základu zvláštnej dane zárobkovej.

Jednalo sa in concreto o tržných poplatkoch obce, ktorá už dávno pred prevratom mala tržné právo.

Podľa mojej mienky toto rozhodnutie Nss neobstojí z týchto dôvodov:

Dejový vývin tržného práva na Slovensku jasne dokazuje, že tržné právo bolo právo verejnoprávneho rázu, že teda tržné poplatky tiež mali verejnoprávnu povahu. Ak od tohto dokazovania pre jeho rozsiahlosť upustím, robím to preto, lebo Najvyšší správny súd v Budapešti rozhodnutím z 30. januára 1904 č. 69 vypovedal, že tržné poplatky sú verejnoprávnymi poplatkami a preto sú od výnosových daní oslobodené.

Nemôže by pochybnosti o tom, že v býv. Uhorsku, tedy i na území terajšieho Slovenska bola platná v čase predprevratovom tá právna situácia, že tržné poplatky mali povahu verejnoprávnu.

Ak potom náš Nss sa postavil v cit. rozhodnutí na opačné stanovisko, skúmajúc správnosť tohto stanoviska, treba skúmať, či poprevratové zákonodarstvo voľačo zmenilo na právnom stave, ktorý tu bol pred prevratom a ktorej výraz dal budapeštiansky Nss vo svojom cit. rozhodnutí?

Do úvahy prichádzajú v tomto smere dva zákony, a to zákon č. 329/1921 Sb., novela o finančnom hospodárení obcí a zákon č. 259/1924 Sb., živnostenský zákon.

Finančná novela vo svojom § 28 stanoví, že obce sú oprávnené vyberať poplatky buď ako náhradu za užívanie zariadení vo verejnom záujme zriadených a udrzovaných, alebo ako náhradu za jednotlivé úkony obecných orgánov, ako sú na pr. poplatky z miesta, dlažobné, vodné, stočné, poplatky cintorínske, stavebné, zdravotné, domovské a dávky z obecného úradovania. O vyberanie takých poplatkov treba vydať pravidlá, pokiaľ sa to dosiaľ nestalo a vláda sa zmocňuje — hovorí ďalej paragraf — aby pre budúcnosť vydala vzorné pravidlá pre hlavné druhy poplatkov a určila podľa potreby aj ich najvyššiu mieru. Podľa tohto paragrafu vyberanie poplatkov povoľuje a pravidlá schvaľuje vyšší dohliadací úrad, ak sa však pravidlá odchyľujú od vzorných pravidiel, alebo ak prevyšujú najvyššiu prípustnú mieru, potrebné je povolenie vlády.

Nemožno pochybovať o tom, že tento paragraf ob. fin. novely zahrnuje v sebe všetky tie finančné pramene, ktoré sa považujú vulgo za verejnoprávne, teda možno predpokladať, že zahrnuje — keď i mlčky — aj tržné poplatky, ktoré podľa platného práva majú verejnoprávnu povahu. Tento predpoklad je i podľa vyššie cit. § 28 opodstatnený, lebo ťažko možno pochybovať o tom, že zariadenia potrebné na vykonávanie tržného práva nie sú zriadené a udrzované vo verejnom záujme. V akom záujme by obec vykonávala tržné právo, ktoré jej nijaký zisk neprináša, ak len nie v záujme verejnom! Ob. fin. novela nemá takého opatrenia, z ktorého by bolo možno vyvodit', že by táto novela bola zamýšľala pozmenit' verejnoprávnu povahu tržných poplatkov.

Zákomom č. 259/1924 Sb. bol na Slovensku uzákonený živnostný poriadok, platný v býv. českých zemiach. Tento zákon má osobitnú kapitolu V. o tržnom obchode. Tu prichádzajú v úvahu §§ 97—99 tejto kapitoly, ktoré znejú:

§ 97. Obce nesmú tržný obchod zafažiť inými dávkami, leda takými, ktoré sú náhradou za ponechané miesto, za užívanie búd a náradia a za iné výlohy spojené s konaním trhu.

Tržné poplatky možno vyberať len s povolením živn. úradu II. stolice, ktorému tiež prísluší upravovať ich sadzby a schvaľovať tržný poriadok.

§ 98. V medziach ustanovení shora uvedených každá obec, v ktorej sa konajú trhy, ustanovit' má si schválením živn. úradu II. stol. podľa miest-

nych potrieb tržný poriadok, ktorý má tiež obsahovať sadzbu tržných poplatkov pri čom tiež nech sa ustanoví, pokiaľ sa dopúšťa výcap nápojov a podávanie jedál na trhoviskách.

§ 99. Živn. úrad II. stol. udeľuje obciam právo konať trhy a rozhoduje o prekladanie trhov. Udelené už oprávnenia k odbytí trhov môžu byť složené jedine so súhlasom úradu, ktorý udelil oprávnenie a ktorý má vopred vypočúť spoločenstvá, zriadené pre živnosti tohto ktorého miesta.

Skúmame zmenu, ktorá nastala.

1. Tým, že Živn. zák. tržný obchod pojal do živnostenského zákona, na prvý pohľad sa vidí, že prepožičal tržnému obchodu istý živnostenskoprávny charakter. Avšak pri oceňovaní tohto zjavu nesmieme nechať bez povšimnutia tieto skutočnosti:

a) Okolnosť, že Živn. z. hovorí o »tržnom obchode«, že §§ 90—96 obsahujú skutočne ustanovenia o prevádzovaní tržného »obchodu«, dokazuje, že zákonodarstvo malo na mysli vydať predovšetkým ustanovenia skutočne pre tržný »obchod«, a nie pre tržné právo a že ustanovenia, ktoré sa dotýkajú i tržného práva (§§ 97—99) sú takmer len predpismi kompetenčnými;

b) okolnosť, že Živn. zák. ustanovenia o tržnom obchode pojal do osobitnej kapitoly, nadovšetko však tá ďalšia okolnosť, že § 97 ods. 1 priamo znemožňuje, aby tržné právo prinášalo majiteľovi zisk, jasne dokazujú, že tržné právo zákonodarstvo nepovažovalo za obyčajné živnostenské právo a tržný obchod za obyčajný živnostenský obchod. Lebo, ak by Živn. z. bol tržné právo považoval za obyčajné živnostenské právo a tržný obchod za obyčajný živnostenský obchod, nebol by stanovil v §§ 98 a 99 osobitnú kompetenciu živn. úradu II. stol., ale bol by túto kompetenciu určil v rámci § 239, ktorý stanoví všeobecnú kompetenciu tohto úradu. Ak ďalej tento zákon ustanovením § 97 ods. 1 znemožnil obciam, aby z tržného práva mohli mať zisk — a zisk predsa patrí ku každému živnostenskému podnikaniu ako hlavný faktor podnikania — i z toho nepochybne vyplýva úmysel zákonodarcu, že tržný obchod nemienil zaradiť medzi obyčajné živnostenské podnikania, ale tento tržný obchod sám zákonodarca pokladá sa osobitné, právo sui generis. Že táto odlišnosť môže byť len v oceňovaní všeobecného dobra, ktorému tržný obchod slúži, že tedy zákonodarca sám — i keď mlčky — uznal, že tržný obchod slúži verejnemu záujmu, o tom, myslím, sa nedá pochybovať!

Odôvodnená je tedy mienka, že ak Živn. z. prepožičal tržnému obchodu určitý, zrejme však nie obyčajný živnostenský charakter, z toho nemožno vyvodiť záver, žeby tento zákon bol mienil pozmeniť verejnoprávny charakter tržných poplatkov na jednoduchý súkromnoprávny (živnostenskoprávny).

2. Ďalšia zmena právneho stavu, platného pred Živnostenským zákonom nastala vtedy, keď Živn. zákon určil kompe-

tenciu živn. úradu II. stolice pre udeľovanie tržného práva obciam, ako i schvaľovanie tržných štatútov a ustaľovanie výšky tržných poplatkov, ktoré právo predtým patrilo krajin-skému výboru, resp. vláde.

Pri skúmaní právneho účinku tohto ustanovenia Živn. z. vyskytnú sa tieto ďalšie otázky:

I. Či tie ustanovenia §§ 97—99 Živn. z. podľa ktorých tržné právo obciam udeľuje, tržné poriadky schvaľuje a výšku poplatkov ustaľuje živn. úrad II. stol. sú účinné len odo dňa nadobudnutia platnosti Živn. z. na Slovensku, alebo či platia i pro praeterito?

Myslím, že otázku možno riešiť len tak, že tieto ustanove-nia platia len odo dňa nadobudnutia platnosti Živn. z. na Slo-vensku, že tedy tržné právo udelené pred živnostenským zá-konom obciam príslušným úradom zostaly i naďalej platnými. Opačný právny náhľad nemožno ani zo Živn. zákona, ani zo všeobecných pravidiel výkladu noriem odôvodniť.

Ak by sme teda tej okolnosti, že Živn. z. obsahuje predpisy o tržnom obchode a určuje inú kompetenciu, ako bola stano-vená v ob. fin. novele, pripisovali taký účinok, že tržné právo stráca svoju verejnoprávnu povahu, nastala by tá nemožná situácia, že tržné právo nadobudnuté pred živnostenským zá-konom by ostalo — ako týmto zákonom nedotknuté — na-ďalej verejným právom, kdežto — tržné právo nadobudnuté po účinnosti Živn. z. by nemalo verejnoprávnu povahu. Ťažko predpokladať, žeby zákonodarca bol chcel stanoviť takúto ano-máliu!

II. K tomu, aby dané právo bolo novou normou pozmene-ne, je potrebné, aby príslušný úmysel zákonodarcu došiel vý-razu v novej norme. To sa stane alebo jasným abogačným opatrením, alebo takým ustanovením zákona, z ktorého možno derogáciu podľa všeobecne platných smerníc o výklade zá-konov vyvodíť.

Či už verejnoprávnu povahu tržného práva vyvodíme z prá-va platného pred r. 1918, alebo z dejového vývinu tohto prá-va, alebo či predpokladáme, že v § 28 ob. fin. novely sú obsiah-nuté i tržné poplatky ako verejnoprávne poplatky, to na nižšie uvedenom ničoho nemení.

Živnostenský zákon neobsahuje také derogačné opatre-nie, z ktorého by bolo možné vyvodíť, že zákonodarca mal na mysli vynesenie Živn. zákona pozmeniť verejnoprávnu po-vahu tržného práva, treba teda skúmať, či takýto úmysel zá-konodarcov možno zistiť na základe všeobecných derogačných noriem.

Pravidlom je, že lex posterior derogat priori. Právna veda prikláňa sa k názoru, že ak neskoršie vydaný zákon má také opatrenie, ktoré nie je v rozpore s predošlým zákonom ohľadne riešenia tej istej veci, ak teda takto obe (tak strá, ako i nová)

normy môžu obstať vedľa seba, nedošlo k derogácii. Takáto derogácia nastane neskorším zákonom len vtedy, ak ustanovenie neskoršieho zákona vylučuje, aby predošlé zákonné ustanovenie zostalo v platnosti.

Treba teda v danom prípade skúmať, ktoré opatrenie Živn. zákona vylučuje ponechať verejnoprávnu povahu tržného práva a tržných poplatkov?

Hore som už poukázal na to, že tá okolnosť sama, že Živn. z. má osobitnú kapitolu o tržnom obchode, nielen nevylučuje verejnoprávny charakter tržného práva a tržných poplatkov, ale podržanie tohto charakteru priamo podporuje. Podľa ob. fin. novely na udeľovanie tržného práva obciam boli príslušné Krajský výbor, resp. vláda. Podľa § 239 živn. zákona bol živnostenským úradom II. stolice Krajský úrad, zmena teda bola tá, že právomoc udeľovania tržného práva, určenie výšky tržných poplatkov a schvaľovanie tržných smerníc prešla s krajského výboru, resp. s vlády na Krajský úrad. Je tedy otázka, či táto kompetenčná zmena vylučuje ponechanie verejnoprávnej povahy tržného práva a tržných poplatkov, alebo či ho nevylučuje?

Nie je mi možné na otázku inak odpovedať, ako záporne!

Krajský úrad bol v čase vynesenia Živn. zákona nepochybne politickým úradom a administratívnym úradom práve tak, ako tie vrchnosti, ktoré boli pred vynesením Živn. zákona kompetentné na to všetko, čo bolo týmto zákonom do pôsobnosti Kraj. úradu presunuté. Presun kompetencie s jedného politicko-administratívneho úradu na druhý administratívno-politický úrad nie je takým zákonným ustanovením, ktoré by bolo v rozpore s verejnoprávnou povahou tržného práva a tržných poplatkov a preto derogácia tejto verejnoprávnej povahy týmto opatrením nastať nemohla. Veď verejnoprávny charakter tržného práva a tržných poplatkov môže bezpečne obstať i pri tomto kompetenčnom ustanovení!

Čo sa týka dôvodov kritizovaného rozhodnutia treba poznamenať.

V dôvodoch čítame, že obce podľa § 28 zákona č. 329/1921 Sb. sú oprávnené vyberať poplatky tam uvedené a že tiež zákon č. 259/1924 Sb. ich zmocňuje v § 97 na vyberanie poplatkov. Nss potom komparuje tieto dva druhy poplatkov a z toho, že poplatky podľa § 28 ob. fin. novely sa vyberajú na základe daňovej právomoci obcí, kým poplatky podľa § 97 živn. zákona sa vyberajú na základe živnostenského oprávnenia, vyvodzuje, že tieto dva druhy poplatkov sú rozličného rázu.

Obávam sa, že Nss sa tu dostal do prvého omylu!

Položiť proti sebe poplatky vyberané na základe § 28 ob. fin. novely a poplatky vyberané podľa § 97 Živn. zákona už len preto nepokladám za prípustné, lebo porovnanie týchto dvoch

druhov poplatkov vzbudzuje dojem, ako by na Slovensku cit. dva paragrafy slúžili za pôvodný podklad týchto poplatkov, kdežto vieme, že už aj pred vynesení ob. fin. novely a tedy aj pred vynesení o 3 roky staršieho Živn. zákona obce na Slovensku boli mnohé roky vlastníkami tržného práva a poberaly tržné poplatky. Naším obciam teda ani § 29 ob. fin. novely, ani § 97 Živn. zákona neudelili tržné právo, naše obce tržné právo mali už od dávnych predprevratových časov, tieto ich práva tedy nekorenia v cit. paragrafe.

Ak potom tržné právo obci nezakladá sa na týchto zákonných ustanoveniach, ale má korene v predošliých zákonoch, z porovnania cit. paragrafu nemožno záver na povahu tržného práva vyvodit.

Na čiastočné ospravedlnenie nášho Nss musím konštatovať, že omylu sa dopustil iste Nss v Prahe, keď vyniesol judikát Boh. A. 12.379. Náš Nss často preberá judikáty pražského Nss, čo sa i v danom prípade stalo. Chyba bola len v tom, že náš Nss prevzal pražský judikát bez potrebnej kritiky, ktorá kritika bola v danom prípade tým viac na mieste, lebo možné bolo predpokladať, že snád' pražský Nss nepoznal historický vývin tržného práva na Slovensku, nespoznal predprevratovú právnu situáciu, kdežto náš Nss tieto rozhodné okolnosti poznať mal!

Z nasledujúceho odstavca dôvodov vysvitá názor, že §§ 97 a 98 Živn. zákona nederogujú § 28 ob. fin. novely. Tým vlastne je podporované moje stanovisko, že §§ 97—99 Živn. zákona nezmenily právny stav týkajúci sa tržného práva a tržných poplatkov a keďže na tom nič nezmenila ani ob. fin. novela, logický záver by bol býval ten, že tržné poplatky ostaly i naďalej poplatkami verejnoprávnymi.

I ak by bolo správne stanovisko dôvodov kritizovaného rozhodnutia Nss, že tržné poplatky Živn. zákon »pokladá za poplatky úplne inej povahy« než sú poplatky obecne podľa § 28 ob. fin. novely, i vtedy nám chýba presne vysvetlenie, čo mieni vlastne Nss pod výrazom »inej povahy«. Však ak Nss v dôvodoch uznáva, že »právo konať trhy náleží už obci v jej zákonitom obore pôsobnosti« jedine len tá okolnosť, že toto právo obce v jej zákonitom obore pôsobnosti prislúchajúce »udeľuje sa osobitným aktom živnostenského úradu« nemôže prekvalifikovať toto právo verejné za právo neverejné, za akúsi koncesiu živnostenskú.

Nss zamietol námietku sťažujúcej sa obce, že tržné právo nemôže byť živnostenským podnikom už ani preto, lebo podľa § 97 Živn. zákona obec nesmie zafažiť tržný obchod nijakými inými dávkami, než takými, ktoré sú náhradu za ponechané miesto, užívanie búd a iných náradia a za iné výdavky spojené s konaním trhu, pričom použil dôvodu, že náhrady za užívanie

miesta môžu vynášať zisk, ba tento zisk môže byť vyšší, ako bolo predvídané.

Nss tu však neprihliadol k dvom veľmi dôležitým okolnostiam. Na Slovensku je mnoho prípadov, kde obec za tržný priestor (dobytkové tržisko) platí pozemkovú daň, kde teda úplata za pozemok do výšky základu pozemkovej dane je už výnosovou daňou postihnutá, že takto i podľa písm. b) ods. 1 § 79 zákona a pr. d. môže vzniknúť dvojnásobné zdanenie pri zdanení náhrady za užívanie miesta i zvláštnou daňou zárobkovou. Zabudol ďalej Nss povšimnúť si § 28 ob. fin. novely, podľa ktorého poplatky platené z miesta sú zrejme poplatkami verejnoprávnymi a ako také nepatria do základu zvláštnej dane zárobkovej.

Poznámky.

K § 12 ods. 2 zák. č. 44/1942 Sl. z. o ochrane nájomníkov.

Podľa § 12 ods. 2 zák. č. 44/1942 Sl. z. o ochrane nájomníkov v znení čl. III. zák. č. 184/1942 Sl. z., ktorým sa mení zákon o ochrane nájomníkov, vynímajú sa z platnosti cit. zákona domy, ktoré sú vo vlastníctve obce, župy, sociálne poisťovacieho ústavu a pod. Pokiaľ ide o iné právnické osoby ako obce a župy, netreba žiadnych vysvetlení. V dome napr. RSP nájomník nie je chránený zákonom. Avšak pokiaľ ide o domy obcí a žúp, tu podľa ods. 2 cit. § 12 je výpoveď prípustná len na základe právoplatného usnesenia obecnej rady rešp. župného výboru. Čiže nájomník v dome obce a župy je už akosi chránený, lebo prv, než by mu bolo možno dať výpoveď, musí tu byť ako základný predpoklad exekvovateľnej výpovede — právoplatné usnesenie obecnej rady alebo župného výboru.

Je predovšetkým otázkou, čo bolo ratio legis pri cit. § 12. Rozhodne len to, že zákondarca chcel dať v § 12 uvedeným právnickým osobám väčšiu voľnosť, keďže ako verejné korporácie majú verejné povinnosti, pri plnení ktorých, ak by nebolo § 12 zákona, boly by hatené. Ak však posudzujeme situáciu pod zorným úhľom zákonov, ktoré usporadujú hospodárenie obcí, prideme na to, že zákon citovaným § 12 sfažil ich situáciu. Pravda, závisí to od toho, ako chápeme termín »právoplatné usnesenie«. Možné sú dve interpretácie. Prvá: usnesenie je právoplatné, keď prípadné odvolanie zamietne obecné zastupiteľstvo ako vrcholný orgán mesta vo veciach pôvodnej (a contrario prenesnej) právomoci. Čiže ďalšia apelácia je neprípustná. Už to je určitá nevýhoda voči pružnejšiemu spôsobu výpovedi pri ostatných právnických osobách. Ale znesie sa. Druhá interpretácia by znela: Usnesenie obecného zastupiteľstva nie je právoplatné, je možné proti nemu ďalšie odvolanie podľa predpisov zák. č. 190/1939 Sl. z. Čo to prakticky znamená? Že nájomník obce bude výpoveď prefa-